

Představujeme obce a havířské spolky...

Horní Slavkov

(Dokončení ze str. 16)

Horníci vytěžili hlavní ložisko a zajišťování další těžby bylo velmi nákladné, takže se od další těžby postupně upouštělo. V roce 1713 bylo město zčásti zničeno požárem, který byl způsoben bleskem. Ve čtyřicátých letech osmnáctého století, v době války o rakouské dědictví, bylo město obsazeno francouzskými vojáky, kteří žádali výpalné. V letech 1743-1744 měla na Ležnici svůj hlavní stan vojska císařská, což pro město znamenalo také velkou finanční zátěž. V pozdějších dobách bylo město nuceno rozprodávat i svůj majetek. V roce 1872 byl například prodán revír Krudum městu Loket. Úpadek hornictví s sebou přinesl rozvoj jiných řemesel. Nejvýznamnějším řemeslem se stala výroba porcelánu. V roce 1792 otevřel Jan Jiří Paulus v Horním Slavkově první porcelánku v Čechách. Tato porcelánka získala v roce 1812 privilegium na výrobu porcelánu a v roce 1900 zlatou medaili na světové výstavě v Paříži.

Další důležitou etapou ve vývoji města byla doba před vypuknutím druhé světové války. Horní Slavkov leží v oblasti Sudet, a tedy po po-

depsání Mnichovské dohody v září 1938 bylo město připojeno ke třetí říši. V roce 1940 byl ve městě proveden nový geologický průzkum, při kterém byl objeven wolfram. Wolfram a cín se začaly těžit pro válečné účely. Po válce byla odsunuta většina německého obyvatelstva, které tvořilo významnou část obyvatel města. Avšak po dalších prospektorských pracích, které proběhly v roce 1946, se život ve městě opět změnil. Byla objevena uranová ruda a bylo započato s její těžbou. Do města začali opět přicházet lidé, kteří hledali uplatnění jako horníci. Počet obyvatelstva začal růst až na jedenáct tisíc na konci padesátých let. V důsledku toho bylo vybudováno nové město ve stylu socialistického realismu. Padesátá léta se nesla v duchu politických monstrprocesů. Političtí vězni byli obvykle umístováni do lágrů v blízkosti uranových dolů. Jeden z těchto lágrů se nacházel také v Horním Slavkově. Po skončení těžby uranu na počátku šedesátých let se město začalo rozvíjet i jiným směrem. Vznikly nové průmyslové podniky, ve kterých lidé našli uplatnění. Některé z těchto podniků fungují dodnes.

Horní Suchá

V době, kdy nalézáme první písemné záznamy o Horní Suché, byla tato obec součástí panství těšínského knížete. Feudálové té doby vedli však mnohdy velmi hýřivý a nákladný život. Není proto divu, že když kníže Bedřich Kazimír v roce 1573 zemřel, docházelo následně k postupnému rozdrobování majetku i polnosti.

Základním zdrojem obživy zdejšího obyvatelstva té doby bylo pěstování obilí a lnu. Na tuto práci pak logicky navazovala činnost v jednoduchých dílničkách tkalců a plátníků. Z urbáře panství v Horní Suché z roku 1726 se dovídáme, že nejvyšší dávky příze na Těšínsku byly zjištěny právě v této obci, a to na dílu, jehož majitelem byl hrabě Ludvík Nostic z Noccs. Počátkem 19. století patřila již obec Horní Suchá ke karvinskému panství hraběte Jana Larische-Mönnicha, který zemřel roku 1820. Rod Larischů je v tomto regionu spojován především s rozvojem průmyslu, a tak nejstarší šachty ve východní části ostravsko-karvinského revíru patřily právě jim.

Dolování uhlí na Karvinsku začalo jen o několik let později než ve Slezské Ostravě. Počáteční období se vyznačovalo hloubením jen plytkých šachtic, hlubokých nejvýše 40 metrů, které nesly ponejvíce jména místní jako „Pandolina“, „Na Křeměncu“ nebo čísla vrtů „šestý“, „sedmá“ a podobně. V 50. letech se podobné šachtice, kterých bylo na Karvinsku více než 40, začaly sjednocovat, prohlubovat a rozšiřovat. Nově vznikající jámy byly už pojmenovány nejčastěji po známých osobnostech vlastníků. Na území Karviné (dnešní Karviné 2 - Doly)

tak postupně vzniká původní šachtice „Na Křeměncu“ jáma Jindřich, pojmenovaná po tehdejších majitelích panství, hraběti Jindřichu Larische-Mönnichovi a v témže roce (1886) byla založena i jáma Františka.

Na území Karviné, v těsné blízkosti Horní Suché vznikaly i další šachty. Z majetku bývalého Těšínského knížectví a později Těšínské komory vznikl majetek Báňské a hutní společnosti. Podniky Těšínské komory byly ve druhé polovině 19. století dokonale organizovaným celkem, velmi dobře vedeným a řízeným ředitelem železáren Těšínské komory Ludvíkem Hoheneggerem. Snahou bylo zajistit železárnám pravidelnou a dostačující rudnou i palivovou základnu. To mělo zabezpečit zahájení dolování železných rud na Slovensku a kamenného uhlí na Karvinsku.

Nejstarší historii z dolů bývalé Těšínské komory (později Báňské a hutní společnosti) má Důl Gabriela. První kutací práce s úspěchem prováděl v roce 1852 hrabě Zdenko Žerotín se svým společníkem hormistrem Františkem Handwerkerem, avšak se střídavými úspěchy. Pojmenování šachty bylo po jejich manželkách (obě měly jméno Gabriela). S hloubením jámy Hohenegger bylo započato v roce 1883, těžba byla zahájena až v roce 1889. Závod byl pojmenován po úspěšném a zasloužilém řediteli železáren Ludvíku Hoheneggerovi. Až mnohem později Báňská a hutní společnost využila své kapitálové síly a v roce 1907, v těsné blízkosti katastrálního území Horní Suchá, bylo započato se stavbou na tehdejší dobu moderní šachty „Austria“, přejmenované v roce 1920 na jámu „Barbora“. Na západ od Horní

Suché vlastnili kutací právo koncem 19. století bratři Guttmanové. V roce 1907 byla na katastrálním území Prostřední Suchá zahájena výstavba jámy Císaře Františka Josefa, po roce 1918 přejmenované na jámu „Suchá“, od roku 1949 nese název Důl Dukla.

Druhá polovina 19. století byla významným předělem ve vývoji struktury obyvatelstva Horní Suché. Původní rolníci obdělávající půdu feudálních pánů, tkalci a pláteníci se začali zajímat o manufakturní práci v malých dílničkách, aby posléze poznali jiný druh a způsob práce. Rozvoj hornictví v tomto regionu byl tou nejlepší příležitostí. Proto mnozí muži, živi-
telé

rodin, zaměnili motyku a tkalcovský stav za hornický kylof, lopatu a benzinku. Pracovní příležitosti se naskytly nejdříve na karvinských šachtách Hohenegger, Gabriela či na nejbližší Barboře a od roku 1911 na hornosušské šachtě František. Na šichty se chodívalo zpravidla pěšky ve skupinkách, ti movitější pak na jízdním kole, ke kterému neodmyslitelně patřila „karbidka“, lampa pro noční jízdy. Charakteristickým rysem zdejšího obyvatelstva je jeho staleté bytostní sepětí se zemí. Půda a uhlí zajišťovaly obživu jednotlivců a celých rodin. Zelená a černá se staly i základními barvami praporu obce Horní Suchá.

Statutární město OSTRAVA - Městský obvod RADVANICE a BARTOVICE

Městský obvod Radvanice a Bartovice tvoří dvě obce, které v letošním roce vstoupily do 704. roku svého trvání.

Ves RADVANICE poprvé připomíná soupis desátků vřatslavského biskupství z roku 1305, kde je uvedena pod názvem Radwanowitz.

Ryze zemědělská obec prodělala v 2. polovině 20. století závažné změny. Výstavba nových dolů a průmyslových závodů v samotných Radvanicích a okolních obcích výrazně proměnila ekonomickou a sociální sféru. Již ve čtyřicátých letech devatenáctého století začal v blízkosti katastru provádět kutací práce kníže Hugo Salm Reifferscheidt, avšak až v roce 1896 se tu podařilo nalézt uhlí. Proto v roce 1898 začala Ostravsko-karvinská báňská společnost, která zakoupila zdejší důlní pole od knížete Salma, hloubit jámu Ludvík, která byla úplně dokončena až v roce 1912. Kvalifikovaní pracovníci byli získáváni z jiných dolů a pomocné síly byly přijímány z řad obyvatelstva Radvanic, Bartovic, dalších okolních obcí a přistěhovalců především z Polska. Majitelé dolů pro ně začali stavět obytné domy - hornické kolonie.

Šachta Ludvík se svými koloniemi svérázně podepsala na vzhledu obce. S neustále postupující výstavbou městských sídlišť po druhé světové válce se však mnoho havířských rodin přestěhovalo do moderních bytů. Ani šachta si neudržela své jméno. V roce 1961 byla sloučena s jámou Fučík v Petřvaldě, byla přejmenována na Důl Fučík III a další události se už staly součástí novodobé historie. Těžba se rozmáchla formou údernického hnutí, desítky kilometrů důlních chodů vyražených za účelem odkrytí uhelných zásob vytvořily podzemní labyrint, který musel být udržován, větrán, což se ne vždy dařilo vzhledem k horským tlakům. Značné ekonomické náklady na údržbu a málo kvalitní sloje zřejmě urychlily rozhodování o osudu Dolu Ludvík při útlumu šachet v ostravské části revíru. Těžba na Fučíku III byla zastavena, oba jámové stvoly zasypany a 25. dubna 1996 ve 13.00 hod byla odstřelena poslední těžní věž radvanické šachty.

Historie byla dopsána a šachta Ludvík - Fučík III zanikla.

Nejstarší písemnou zprávu o BARTOVICÍCH obsahuje soupis desátků vřatslavského biskupství z roku 1305. Ves byla v roce 1941 prodána Ješkem z Kornic Ondřeji z Tvorkova, majiteli bohumínského a polskoostřavského panství. Jeho součástí zůstala až do poloviny 17. století, kdy byla odkoupena majitelem šenovského panství Janem Skrbenským z Hřiště. Bartovice zůstaly ve svazku šenovského panství až do roku 1848.

Posledním majitelem Bartovic před první pozemkovou reformou byl hrabě Jindřich Larisch-Mönnich z Karviné. Jeho téměř celý pozemkový majetek podlehl záboru v roce 1925. Bývalý zámecký dvůr přešel do vlastnictví rodiny Strnadlových a ostatní část pozemku byla přidělena drobným zájemcům. Jak z textu vyplývá, zdrojem obživy obyvatelstva bylo zemědělství. Život však nepřímou ovlivnila výstavba dolů a průmyslových závodů v posledních dvou desetiletích 19. a na počátku 20. století. Dostatek pracovních příležitostí v těchto nových závodech odváděl část mužských pracovních sil do dolů a průmyslu, v obci našlo nový domov i několik set přistěhovalců.

V NOVODOBÉ HISTORII vykročily obě obce na společnou cestu v červnových volbách roku 1960.

Od roku 1948 však občané Radvanic i Bartovic nalézali pracovní uplatnění při výstavbě hutnického kolosu - Nové huti Klementa Gottwalda - která třetinou své rozlohy zasahuje do katastru Bartovic. V současnosti nese tento ocelářský komplex název ArcelorMittal.

Od 1. dubna 1949 vznikl v Radvanicích závod Správa ústředních dílen OKD (Ostravsko-karvinských dolů) dnes známý po celé republice jako strojirenský komplex BASTRO.

Od roku 1952 zahájil svou činnost v radvanické části Kocobenc Vědecko-výzkumný uhelný ústav. Ten v době svého vrcholu v 80. letech zaměstnával 760 špičkových pracovníků. V současnosti ústav podniká v oborech hornictví, stavebnictví, geotechnice, zkušebnictví a strojní výrobě.
(Pokračování na str. 19)